

3 Пам'ятати
крізь роки
СТОП.

4 Науковиці університету:
Ірина Куцина
СТОП.

7 Сріблясто засяяти
на міжнародному конкурсі
СТОП.

А вона просто вміє працювати...

Трудовій легенді УжНУ Ганні Логойді сьогодні – 80 років

Фото Мирослави Гарездій

...Вона багато що вміє, знає, має справжній верховинський характер, у свої 80 – ясний розум і ще донедавна очолювала один із найспекотніших відділів в університеті. Вона з тих, хто, за американським підприємцем та мотиваційним оратором Джимом Роном, сама керує днем, а не дозволяє дню керувати нею. Ідеться про Г.Логойду.

Ганна Василівна побачила цей світ 6 березня 1944 року в селі Негровець (нині – Хустський район). У 1961-ому закінчила Колочавську середню школу. Зростала наймолодшою дочкою в родині. А це означало, що, за сільською традицією, повинна була залишитися з батьками. Тому й не вступила на медичний. Батьки відговорили. Але доля – вередлива пані. Вона мала свій життєвий задум...

У 1962 р. Г.Логойда вийшла заміж і перебралася до Ужгорода. Спочатку стала секретаркою обіднього обкому профспілок університету. Відтоді склала йому трудову присягу на вірність на майже чотири десятиліття. Працювала старшою лаборанткою, методисткою на історичному факультеті, потім – у науковій частині. Добре знала багатьох ректорів. Особливо згадує Дмитра Чепура («дуже порядний був»). Каже: коли трудилася в приймальній комісії, план прийому на істфак становив 20 абітурієнтів. А тут раптом у списки зарахованих прокрався вступник із 26-ої позиції... Помілилися, пропустили... Із міністерства надійшов лист. Ректор заспокоїв. Передрукували списки, виправили помилку... Справедливість стала на місце. А скільки схожих робочих ситуацій вини-

кало! Один із проректорів радив мемуари написати... Було б що почитати! Лише поїздки до Києва чого варті. Тижнями там проживала. Особливо проблеми були з медиками: план прийому, розподіл... Медфак опікували аж три міністерства – освіти, вищої освіти та охорони здоров'я. Ганна Василівна мала чудову пам'ять, знала, скільки філологів іде в Одесу, скільки математиків – у Полтавську область... Добре говорила українською, що відзначали навіть у міністерстві.

А коли доводилося друкувати дипломи, відвозити звіти... У більшості ЗВО цим займалися вищі за рангом посадовці, а в нашому довіряли Г.Логойді. Керівництво закладу було впевнене: із такою роботою краще не впорається ніхто... Ганна Василівна Київ знала як свої п'ять пальців... Питання вирішувала завдяки наполегливості, старанності та компетентності...

Працювалося важко. Надто багато виникало паперової метушні. Добре, що чоловік із розумінням ставився: сам працював в університеті, на кафедрі філософії. На жаль, 13 років тому його не стало...

Утім, знову виручала робота. Набір, зарахування, розподіл, випуск... Г.Логойда занурювалася сповна. Скільки всього з'являлося проблемного! Пригадує, дочка здобувала фах на медичному факультеті (усе ж пішла шляхом маминої мрії). Та ось okazія: не було місць на розподіл у рідну область. Один із тодішніх проректорів насупив брови й напівжартома-напівсерйозно мовив: «Хочете, щоб донька лишилася на Закарпатті – очолює студентський відділ. Ви впораєтесь...» Погодилася.

Отримала вечірню, заочну, очну форми навчання, 13–14 тисяч студентів... Накази, накази, накази... Зарахування, переведення, відрядження, поновлення... Так із 1985 року й до 2021-ого працювала очільницею студентського відділу. Просили ще залишитися. А вже злагоджено трудилася зі ще чотирма колегинями, про яких добре відгукується. Але розуміла: 77 років... Усьому свій час. Потрібно й завершувати... Нарешті, змогла більше часу приділяти сім'ї. Благо, із чоловіком виховала двох дітей – доньку, котра працює доценткою на кафедрі охорони материнства та дитинства, і сина, який теж здобув вищу освіту й трудиться на митниці. А ще ж є п'ятеро онуків (двоє – лікарі, третій навчається на медфаку, четвертий трудиться на підприємстві Ужгородщини, ще один проживає в Іспанії), троє правнуків... З'явився інший вид роботи – носити своїм найдорожчим дереуни, млинці, гуляш, голубці... Із цим теж задоволено справляється. Хоч і про університет не забуває. Зокрема, допомагає наступниці, уводить у курс справ. А ще з колегами двічі на рік виїждить у вихідні на відпочинок до Колочава. Ось тільки теплішає – закупувають харчі та вирушають у дорогу!

Ганну Василівну продовжують цінувати в університеті. І на вчену раду запросили. Вітатимуть... Усе тому, що добросовісно ставилася до роботи. Мала від цього задоволення, хоч отримувала невелику зарплатню. І в кожній людині намагалася бачити саме людину. Жодному студентові не сказала на «ти»... Три міністерства вручали їй нагороди, відмінниця освіти, ветеранка

праці, має нагрудний знак «За розвиток регіону». Коли в здобувачів фаху виникали труднощі, їм говорили: «Ідіть до Ганни Василівни. Вона така добра, що вирішить ваші питання». І вирішувала. Щоправда, не завжди. Колись з одного з факультетів за це скаргу написали. Не образилася, але й не допомогла, бо незаконно: у період академвідпустки не можна було переводити на держзамовлення. Так само ремствували, коли не дозволила перевести студента з одного підрозділу на інший. А як, коли неспоріднені спеціальності? Усе аргументовано пояснювала керівництву, яке ставилося з розумінням... Якось завітав здобувач фаху з інвалідністю. Дуже йому допомогла. А він приніс на знак подяки дві шоколадки «Оленка». Не взяла. Той ледь не образився: «Ви б узяли, якби я не був інвалідом». Дуже їй тоді копитамі в серце вдарили ті слова. Досі пам'ятає... А ще пригадує, як по 11 копійок довелось вертати кожному випускникові за друк дипломів. Бо була перевірка... Вимагали повернути. Тож повертали. Але скільки то забрало часу!

Ось так і лилася вода буднів на життєвий млин. Коли все так устигло промайнути? Та Ганна Василівна не жалкує ні про що. Вона віддавалася роботі сповна. Не сидить склавши руки й зараз, під час заслуженого відпочинку. Іноді жінку можна зустріти на вулиці, коли прогулюється. Завжди весела, життєрадісна. Многая і благага літ Вам, щира вдячність від колег, сотень і сотень студентів, шановна ювілярко!

Володимир Тарасюк,
«Погляд».

До Дня пам'яті Героїв Небесної сотні!

Шановні колеги, студенти, друзі!

20 лютого ми вшануємо День Героїв Небесної сотні – день пам'яті Героїв Революції гідності, які склали своє життя в ім'я кращої долі українського народу. Це – день жалоби, але водночас він закликає вшанувати не смерть, а боротьбу за гідне та вільне життя, жертвність і відвагу. Чітка громадянська позиція, готовність обстоювати її до кінця – ті якості, які мали Герої Небесної сотні та які гідні наслідування.

Боротьба за право жити у справді європейській країні, що розпочалася на Майдані, триває досі, тепер – у вигляді повномасштабної війни. Саме подвиг Небесної сотні надихнув сотні тисяч українців на боротьбу із зовнішньою агресією. Завдяки їхній самопожертві маємо унікальний шанс змінити державу на краще.

Вірю, що Україна здобуде перемогу та житиме в мирі, розвиватиметься й рухатиметься в обраному європейському напрямкові.

Бажаю всім нам незламної віри, сили духу, патріотизму, успішних реалізацій задумів, здійснення мрій! Нехай Господь береже нашу Батьківщину та кожного з нас!

Слава Україні!

Героям Слава!

Володимир Смоланка,
ректор УжНУ.

Хто віддав життя за нашу свободу...

До другої річниці початку повномасштабного вторгнення та десятиліття російської агресії студенти філологічного факультету разом із заступницею декана з виховної роботи Мартою Демчик ушанували пам'ять загиблих захисників України. Здобувачі фаху, сповнені по-

ваги та скорботи, навідалися до найстарішого та найбільшого міського цвинтаря Ужгорода «Кальварія», де запалили свічки й хвилиною мовчання віддали шану полеглим воїнам, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність рідної держави.

Пам'ять про тих, хто віддав життя за нашу свободу, – священний обов'язок кожного. Завдяки хоробрості та незламності українських воїнів ми маємо можливість жити вільними людьми.

Валентина Макар,

студентка

відділення журналістики.

Символічні янголи: 10 років Небесній сотні

Щороку пам'ять Небесної сотні вшановують 20 лютого, адже в цей день у 2014-ому своє життя віддало найбільше активістів Євромайдану.

Студенти й викладачі факультету математики та цифрових технологій спільно з Молодіжною радою при Закарпатській ОВА долучилися до всевітньої акції «Ангели пам'яті»: створили 100 символічних

паперових янголів, які почепили на гілки дерев над пам'ятним знаком борцям за свободу й незалежність поруч із будівлею ректорату УжНУ. Загалом в акції взяло участь 20 країн.

Крім того, керівництво вишу, підрозділів разом із представниками місцевої влади й різних структур запалили лампадки та поклали їх біля вищезгаданого пам'ятного знака.

Боротьба українців за незалежність триває, а герої Небесної сотні стали прикладом. Задля збереження незалежності держави багатьом українцям довелося віддати найцінніше – власне життя. Пам'ятаємо подвиг кожного й ще більше усвідомлюємо цінність незалежності...

Таміла Рахівська,

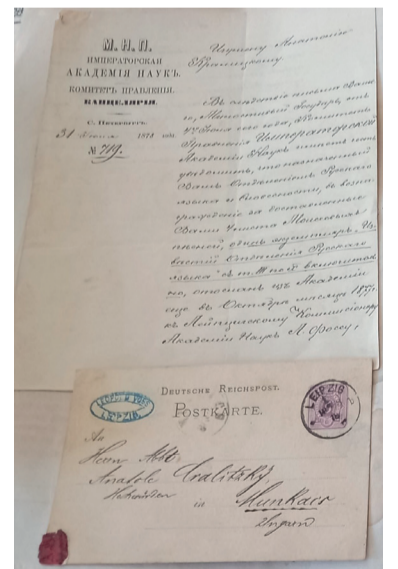
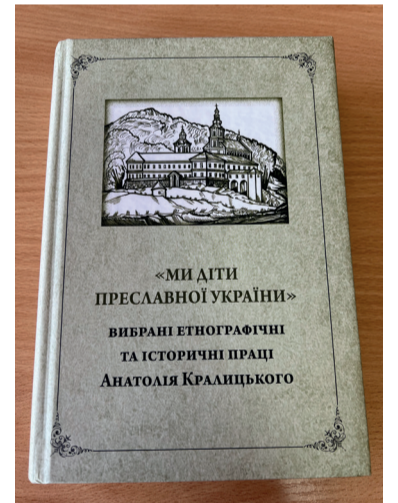
студентка

відділення журналістики.

УТРАТА

«Погляд» із глибоким сумом повідомляє, що цього місяця завершили свій земний шлях на 77 році Василь СУРАН, професор кафедри квантової електроніки фізичного факультету; на 48-ому – Вадим ЧЕПУРНОВ, доцент юридичного факультету, який тривалий час працював на кафедрах господарського права й цивільного права та процесу; на 64-ому – Віктор БАРЗАК, лаборант Археологічного музею імені професора Едуарда Балагури факультету історії та міжнародних відносин. Вічна пам'ять нашим колегам з УжНУ та співчуття рідним і близьким покійних.

Про спадщину Анатолія Кралицького, яка досі була не відома...

Вибрані етнографічні та історичні праці Анатолія Кралицького «Ми діти преславної України» до 130-ої річниці його відходу у вічність презентували в читальному залі Наукової бібліотеки УжНУ. Упорядник книжки – Володимир Мороз, науковий співробітник Інституту історії церкви Українського католицького університету.

Письменник, історик, духовний наставник досі був відоміший як літератор, автор художніх творів, а в пропонуваному виданні показано інший аспект діяльності. Зібрано частину спадщини отця Анатолія Кралицького, яка досі була не відома, тобто твори не художні, а наукові, публіцистичні, а також мемуаристичні. Стилестичний почерк – типова для околиць Мукачєва XIX століття говірка зі вкрапленням лемківських та мармороських діалектизмів (лю-

бив Мараморощ, тобто Тячівщини й Рахівщини). У публікаціях, із якими доводилося працювати В.Морозу, – різнобій правопису, бо кожна редакція тоді друкувала тексти, як хотіла. Такими були тогочасні реалії. Та й багато з них нині крізь призму війни ми сприймаємо геть по-іншому.

«Анатолій Кралицький увів багато джерел у науковий обіг і осмислив історію Закарпаття XIX століття на важливому рівні. Досі багато інформації було розсипано в різних часописах, під псевдонімами, криптонімами», – зазначив упорядник.

А.Кралицький також відкрив науковому світові мукачєвський псалтир, віднайшов, видав фрагмент мукачєвського літопису, написав біографії видатних ченців-василіан... До речі, ідея книжки бере початок із 2017 року, із Мукачєвського Василянського монастиря святого Миколая

на Чернечій горі (керівником чверть століття був А.Кралицький). Священник також активно дописував у пресу, знаний як активний прозаїк Закарпаття за Австро-Угорського періоду (разом з І.Сільваєм та Є.Фендиком).

В.Мороз чимало часу провів у відділі краєзнавчої літератури «Карпатика», працюючи з працями А.Кралицького та роботами про нього. Тож працівники Наукової бібліотеки УжНУ презентували виставку: одну – у відділі рукописів, стародруків та рідкісних книг. Завідувачка Юлія Мателешко мовила: «Анатолій Кралицький зібрав велику бібліотеку, яка в 1960-их роках потрапила до наших фондів. Тож маємо в доволі добре збереженому стані бібліотеку Кралицького з автографами. Це ми й запропонували до 130-ої річниці вшанування пам'яті».

У відділі краєзнавчої літера-

тури «Карпатика» завідувачка Марія Чорній теж підготувала експозицію. Розповіла: «Ще на початку року в плани ми внесли тематичну вітринну виставку «Кому мила єсть отчина...» Це – слова Кралицького. Частина експозиції – про нього, інша – його праці в часописах, особливо місяцесловах, невеликі проповіді, художні твори».

На виставці також – листування А.Кралицького з редакцією одного з часописів, куди посилав свій матеріал, адже не знайшов у випуску свого тексту, на що редактор відповів: буде в наступному номері, який неодмінно подарують активно-му дописувачеві...

Власне зустріч-презентацію модерувала Вікторія Воробець, заступниця директора Наукової бібліотеки УжНУ. Виступали Наталія Ребрик, завідувачка кафедри теорії і методики про-

фесійної освіти та інноваційних технологій Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти; о. Франциск Онисько (чин святого Василя Великого, протоігумен Провінції святого Миколая); Валерій Падяк, доцент Пряшівського університету, провідний співробітник Інституту русинської мови та культури Пряшівського університету. Захід був сповнений пізнання, аналізу та навіть дискусій.

Мирослава Гараздій,

«Погляд».

Пам'ятати крізь роки...

Що відомо про перші на Закарпатті демократичні парламентські вибори

Професора Маріана Токаря застала за його улюбленою справою – роботою з історичними першоджерелами у відділі краєзнавчої літератури «Карпатика» Наукової бібліотеки УжНУ. Цього разу директор Науково-дослідного інституту політичної регіоналістики опрацьовував періодичну пресу сторічної давнини – інформацію про перші на Закарпатті демократичні парламентські вибори. Вони відбулися в 1924 р., коли наш край під назвою Підкарпатська Русь уже декілька років перебував у складі Чехословацької Республіки. Тоді закарпатці вперше голосували за політичні партії та їхніх лідерів. Про особливості цієї події та її вшанування я й запитала вченого.

– Чому тогочасні вибори були такими важливими для Закарпаття?

– Сьогодні українці захищають демократію зі зброєю в руках. І цей виклик показує, наскільки вагомими є життя, свобода, повага до думок, поглядів, дій, вибору... Адже правова держава й громадянське суспільство можуть існувати тільки завдяки захисту загальнолюдських цінностей. Надзвичайно важливу роль тут відіграють плюралізм та політичні партії, що виражають інтереси різних соціальних спільнот і з'єднують суспільство з державою. Історія й сучасність доводять, що на шляху до цього – перевірка відповідальності. Демократичні вибори дають таку можливість.

– Яке значення вибори мали для населення та розвитку краю?

– Після Першої світової війни, коли Закарпаття ввійшло до складу новоствореної Чехословацької Республіки, місцеві жителі почали набувати досвіду політичного «газдування». Десятки партій швидко знайшли тут майданчик для розвитку. Парламентські вибори 16 березня 1924 р. стали першим випробуванням для громадян, які дістали право голосу. І це в той час, коли на інших українських землях уже відбулася насильницька більшовизація й тривало становлення тоталітаризму – геноцидного антипода демократії. Розвиток Чехословацької Республіки мав усі характерні риси демократизму, що виражався в дієвості плюралізму, опорі на законодавчі ініціативи, практику політичного рівноправ'я. Підкарпатська Русь також опинилася в епіцентрі трансформацій та дістала шанс на участь у державотворенні. Багатопартійна система мала як позитивні, так і негативні ознаки, але підживлювала політико-правовий організм тогочасної держави, сприяла більшій інтеграції громадян у суспільно-політичне життя. Саме активність місцево-

го населення засвідчує реальні можливості участі у виборах до вищих органів влади та впливу на сталий розвиток демократичного врядування. Так, у міжвоєнний період у нашому регіоні чотири рази проводили вибори до чехословацького парламенту (у 1924, 1925, 1929, 1935 рр.) і один раз – до крайового Союму (у 1939-ому). Ось перша така спроба й була здійснена 100 років тому. Саме вона стала яскравим показником впливу політичних організацій на населення краю з одного боку, а з іншого – суттєвим прикладом залучення місцевих жителів до політичного життя.

– Повчальні уроки з цієї події... Що виокремили б?

– Насамперед факт цінності демократичної держави. Те, що продукує демократія, варте захисту. Вона навчає відповідальності за вибір, за своє бачення майбутнього, за можливість бути співучасником урядування, розвитку громади, регіону, держави. Вибори є таким собі іспитом для людини щодо її готовності до відповідальності в згаданих аспектах. На жаль, не всі розуміють серйозність цього. А історія – добра вчителька. То ми – погані учні...

– Що цікавого Ви помітили в історії виборів 1924-ого?

– Того року парламентські вибори відбулися лише на території нашого краю. Побутувала думка, зокрема в чеському політикумі, що до них місцеві громадяни ще не готові. Це було несправедливе й спекулятивне переконання, яке все ж не змінило тогочасної ситуації. Перші вибори в Чехословаччині відбулися без Закарпаття. Урешті-решт, постійні домагання

лідерів партій, їхня апеляція до міжнародних інстанцій змусили чехословацьку владу призначити дату проведення. Другий цікавий момент полягає в тому, що ексклюзивність виборів привернула неабиякий інтерес багатьох відомих політиків і загальнодержавних партій, які розпочали тут свої PR-кампанії. Також варто зазначити кількість людей, котрі могли гідно представляти край у законодавчому органі: виборчий розпис фіксував необхідність обрання дев'яти парламентарів та п'яти сенаторів. Ще важливим фактом є розгортання широкомасштабної популістської агітації, спрямованої на «одурманення» великої кількості виборців. Так виходило, що найбільші популісти й перемагали. В офіційних органах партій друкували програмні положення організацій, їхне розширене тлумачення, обіцянки лідерів щодо покращення життя населення. На партійних зборах і конференціях розробляли стратегічні дії партій, їхні можливості, прогнози результатів, моделювали бажані наслідки, висували та обговорювали кандидатури. Зрештою, хоча згадати дебютну участь місцевих автономних партій, серед яких були Автономна партія автохтонів Підкарпатської Русі, Автономний земледільський союз, Руська хліборобська (земледільська) партія, Соціал-демократична партія Підкарпатської Русі, Карпаторуська трудова партія, Руська народна партія, Єврейська народна (згодом сіоністська) партія, Єврейська демократична (згодом ортодоксальна) партія та інші. Представлені були й інтереси місцевих угорців. Цікавого ще багато. Можна чимало

говорити й про лідерство в названих організаціях.

– Чи можна провести якісь паралелі між минулим та сучасним?

– Паралелі є. Щоправда, скоріше з негативним присмаком. Наприклад, як і в наш час, тоді активно залучали так звані адмінресурс: держслужбовці агітували за провладні партії, а там, де цього було замало, протизаконно зловживали службовим становищем. Мало місце й використання «чорних» PR-технологій проти опонентів: для цього застосовували всі можливі на той час комунікаційні канали, зокрема періодичну пресу, листівки, плакати. Я вже згадував і про популізм, який уміло використовували партійні ділки, подекуди й у дуже кумедний спосіб...

– Відомо, що Ви ініціювали публічну експертну зустріч, присвячену цій події. Які заходи передбачені в програмі?

– Метою проведення міжнародної експертної дискусії «Витоки демократичного врядування на Закарпатті» у березні є можливість проаналізувати умови й особливості зародження та функціонування парламентської демократії на Закарпатті. Це – наш спільний внесок у підтримку демократичних традицій в Україні. Крім виступів, запланована й участь народних депутатів України, депутатів Закарпатської обласної ради. Думаю, своєрідною родзинкою заходу стануть презентації тематичних виставок оригінальних документів, джерел із фондів Державного архіву Закарпатської області, відділу краєзнавчої літератури «Карпатика» Наукової бібліотеки УжНУ, Закарпатського обласного крає-

знавчого музею імені Тиводара Легоцького, а також Національного архіву Чеської Республіки в Празі. Архівні установи також планують продовжити заходи, які висвітлюють цю подію, на своїх просторах. Крім представників України, прийдуть також дослідники й експерти з Чехії, Словаччини та Угорщини. Ушанування цієї події – чудовий майданчик для того, щоб нагадати європейським сусідам про необхідність підтримки нашої держави в цій несправедливій агресії, що атакує й демократію. На мою думку, альтернативу демократичному розвитку України шукати не потрібно. Ми – європейська цивілізована нація, тож будуймо європейську цивілізовану державу. 100 років тому на Закарпатті всі громадяни регіону разом долучилися до витоків демократичного врядування. Отже, традиціям жити!

– Цього року Інституту політичної регіоналістики виповнюється 15 років. Як плануєте відзначити дату?

– Особливих планів щодо цього немає. Упевнений, що найкращою відзнакою такої події є результат нашої роботи, зокрема популяризація Закарпаття, його історичних, соціокультурних, соціально-політичних традицій. Ми щороку ініціюємо публічні заходи: круглі столи, дискусії, конференції, займаємося видавничою діяльністю, проводимо експертну активність у територіальних громадах, органах регіональної влади, співпрацюємо з державними й недержавними установами, організаціями. Допомогаємо в питаннях підвищення кваліфікації службовців різних рівнів. Ми соціально вмотивовані, тому що працюємо для людей! Ось нещодавно, наприкінці січня, разом із колегами-політологами з УжНУ взяли участь у першому форумі політологів України у Львові. Сподіваємося, це поживить і дещо реанімує науково-дослідні пошуки в царині політичної регіоналістики в усій Україні. А згаданий безрезневий захід і є таким кроком. Віримо, що їх ще буде чимало!

Софія Скиба,
«Погляд».

До Міжнародного дня рідної мови

Із нагоди Міжнародного дня рідної мови 21 лютого на Театральній площі в Ужгороді відбувся літературний вечір, де виступили й студенти всіх факультетів УжНУ.

Вірші кожен міг вибрати за власним уподобанням – від

класики до нової літератури. Зокрема, орієнтувалися на покоління шістдесятників – Ліну Костенко, Василя Стуса, Василя Симоненка й на класиків – Тараса Шевченка, Лесю Українку. Із-поміж відомих сучасних майстрів слова

студенти декламували вірші Сергія Жадана. Також дивували авторськими поезіями.

До акції долучилися й учні місцевих шкіл.

Вероніка Межуєва,
студентка

відділення журналістики.

У 2022 році в Ужгородському національному університеті серед іноземних студентів найбільше навчалось представників з Індії (1260), Нігерії (127), Йорданії (48). Притому 49 здобувачів фаху були з країн Західної Європи.

Мотивувати молодь до роботи в школах своїх громад? Легко!

Освіта – шлях розвитку, школа – осередок можливостей. Для успішної кар'єри – теж, запевняє вчителька з 20-річним стажем, заслужений учитель України, співавторка підручників з української мови та літератури, авторка посібників, зошитів, карток, тренажерів для підготовки до ЗНО/ НМТ, начальниця Управління освіти, релігій та у справах національностей виконавчого комітету Хустської міської ради, випускниця нашого вишу Олесь Калинич. Завітала до студентів-філологів із гостьовою лекцією «Освіта в умовах воєнного стану: виклики та перспективи».

Одне з ключових питань зустрічі – як збільшити відсоток молоді, котра мріє після завершення навчання в університеті працювати в школах? Гостя певна: «Мотивувати нинішнє покоління – непросто, бо воно

здебільшого хоче бачити результат «тут і тепер». Та все ж, зі слів спікерки, «школа – розкіш спілкування та віддача з боку учнів». Однак для цього слід добряче попрацювати.

До прикладу, знаєте, як вирішити проблему списування готових відповідей з інтернету? «Зрозуміло, гаджети не забереш, і з цим боротись марно. Тож я розробила авторські тести для оцінювання. Інтернет уже не допоможе», – додала лекторка. Гостя ділилася й іншими рекомендаціями щодо ефективної роботи з учнями. Зауважила, що реалізувати себе, будучи педагогом, можна і в інших напрямках, скажімо, у написанні, виданні різної літератури.

Радила молоді не боятися можливостей і не втрачати їх (якщо щось не сподобається – завжди можна поставити крапку). Також акцентувала, що нині абсолютно реально

поєднувати особисте життя, роботу, навіть політику.

Власне зустріч організувала Оксана Кузьма, завідувачка кафедри української літератури УжНУ. Зауважила: «Співпрацюємо з роботодавцями, часто запрошуємо стейкхолдерів, освітян, котрі формують сучасне обличчя педагогіки. Нинішня гостя – одна з таких. Є стейкхолдеркою освітніх програм, які ми пропонуємо студентам».

Для О.Калинич повернення в аудиторію рідного факультету – завжди бонус, як сама зізнається: «Сюди щоразу дуже приємно приходити, бо бачиш знайомі обличчя. Атмосферно на четвертому поверсі, де я навчалася, де були наші аудиторії, і відчувати енергетику, той дух. Тут замінили вікна, зробили косметичний ремонт, але дух, атмосфера не змінилися, і для таких, як я, це – дуже добре».

Зустрічі зі стейкхолдерами на факультеті продовжуватимуть. А гостя вже запросила охочих, насамперед своїх землячок із Хустського району, повертатися в рідні гро-

мади та реалізувати себе в школах, нагадуючи про можливості, які є для вчителя в сучасному світі.
Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Науковиці університету: Ірина Куцина

11 лютого, відзначаючи Міжнародний день жінок і дівчат у науці, ми підкреслюємо значущість їхнього внеску в розвиток науки й технологій. Багато винаходів та відкриттів, що лягли в основу сучасного світу, здійснили саме науковиці, хоч їхні імена часто залишаються в тіні. Наприклад, першу хіміотерапію для лікування раку розробила вчена. Та й загалом жінки працюють у різних галузях – від фізики до архітектури.

Однією з активних науковиць в УжНУ є Ірина Куцина, доцентка кафедри міського будівництва і господарства інженерно-технічного факультету. Понад 8 років ділиться знаннями зі студентами, допомагаючи їм зрозуміти складні аспекти урбаністики та інженерних процесів, викладає дисципліну «Міські вулиці і дороги, міський транспорт».

Мені стало цікаво, як жінки в наш час вирішують пов'язати життя з такою важкою сферою. Ірина Анатоліївна охоче розповіла про свій шлях: «Батько – медичний працівник. Із дитинства прищеплював любов до книжки. Я завжди мріяла стати археологією. Розкопувати піраміди не вдалось, але будувати нові квар-

тали в містах – реальна мрія! Завдяки інженерно-технічному факультетові я розпочала власну справу та працюю у сфері архітектури й дизайну».

Наразі викладачка пише дисертацію. А 12 лютого провела відкрите заняття, де розповідала про організацію дорожнього руху на саморегульованих перехрестях. «Мені подобається розбирати зі студентами складні завдання управління міським транспортом, адже це – основа моєї наукової роботи», – розповіла педагогиня. На її думку, жінка в науці – про високий статус у суспільстві, про рівень запровадження новітніх технологій, а власне дослідницькі порівнює з космополітами, які об'єднують світ в одне ціле й роблять важливі відкриття, структуризуючи всі процеси.

Міжнародний день жінок і дівчат у науці – не лише свято, а й нагадування про те, що рівність статей є ключовою умовою прогресу та розвитку. Досягнення в названій сфері мають вагоме значення для суспільства, і їхній внесок слід поважати та підтримувати.

Валерія Мельник,
студентка
відділення журналістики.

Вітаємо переможців проекту «Вишеград+»!

УжНУ переміг у конкурсі Вишеградського фонду та здобув грант на реалізацію проекту «Visegrad+» «ChemHub-powerful scientific and educational UA-Visegrad tool for the development of green approaches».

Координатором (керівником) ініціативи є Михайло Онисько, завідувач кафедри органічної хімії, професор. Головні виконавці проекту від України: Михайло Сливка, професор вищеназваного підрозділу Навчально-наукового інституту хімії та екології, і Наталія Король, доцентка цієї ж кафедри. Від Словаччини – Руслан Марійчук, професор кафедри екології Прешівського університету, від Чехії – Радім Грдіна, професор кафедри органічної хімії Карлового університету, а від Польщі – Юзеф Драбович, професор Університету Яна Длугоша в Ченстохові.

«ChemHub...» має на меті дати свіжий погляд освіті шляхом запровадження практичних елементів та сприяння обізнаності з хімією, екологічними трендами. Ця ініціатива залучає студентів, викладачів та науковців через форуми, обмінні сесії, круглі столи, сприяє співпраці, покращує якість навчання, генерує спільні монографії й статті. Пожвавляючи освіту й підвищуючи обізнаність щодо тенденцій хімії та екології, «ChemHub...» створює трансформаційне середовище. Його результати, зокрема дослідницькі публікації та монографії, сприяють академічному дискурсові, надихаючи на подальші дослідження.

Підготовчу та організаційну роботу щодо проведення форуму здійснюватимуть робочі групи в Пряшеві, Празі та Ченстохові.

Міжнародний форум за підсумками названого проекту відбудеться в Ужгороді 18–20 вересня 2024 року.

Софія Сливка,
студентка
відділення журналістики.

«Bussines-skills, жінки та УжНУ»

Вальма-матер є практично все! Навіть тренінги з бізнес-навичок для жінок.

Цього місяця 40 учасниць, які хотіли розпочати підприємницьку діяльність або масштабувати її, завершили навчання за проектом «Bussines-skills для жінок». Керівниця цієї ініціативи – Вікторія Бондаренко – доцентка кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту факультету історії та міжнародних відносин УжНУ. Каже: «Оскільки наші чоловіки зараз на фронті, то економічний тил держави падає на жіночі плечі, тому й вирішили допомогти охочим стартувати в бізнесі чи розширити його. Тим паче, бізнес-освіта жінкам не завжди була доступною, вони самотужки намагалися вести підприємницьку діяльність».

Проект реалізував наш виш з ініціативи ГО «Університетський центр підтримки бізнесу «Про БОНО» за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні. Стартувало навчання у вересні. Учасниці проекту мали 10 моду-

лів упродовж чотирьох місяців в онлайн та офлайн-форматах. Опанували жіноче лідерство, аналізували ринок, проектували бізнес-модель в умовах війни, вивчали самопрезентацію, маркетинг, фінансову грамотність, юридичні аспекти реєстрації, а

також ведення бізнесу тощо.

Проект, зі слів тих, хто долучився, допоміг вийти на новий рівень (комусь – таки почати підприємницьку діяльність), подолати страхи та невпевненість.
Мирослава Гараздій,
«Погляд».

За кулісами перекладу

Зустріч із лауреатом премії «Ars Translationis» імені Миколи Лукаша від журналу «Всесвіт» Віктором Мотруком

На черговому засіданні Пресклубу молодого журналіста «Медіаперспективи» студенти 1 курсу відділення журналістики поспілкувалися з талановитим перекладачем, колишнім доцентом кафедри полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин УжНУ Віктором Мотруком. Ще в шкільні роки в його серце запала французька мова, і він понад 40 років навчав її та французької культури студентів нашого закладу, поєднуючи педагогічну діяльність із перекладацькою. У цій царині досягнув вагомих здобутків, відкривши українському читачеві багатьох французьких письменників, творчість яких була або зовсім невідома, як ось Г.Шеро, Ж.-Л.Годо, С.Ессель, Д.Кон-Бендіт, або ж маловідома, як, наприклад, новелістика І.Неміровскі та Ш.Азнавур, поезії в прозі Ж.-Л.Годо.

В.Мотрук публікував свої перші переклади в часописах «Тиса», «Карпатський край», відтак почалася співпраця з найстарішим українським журналом світової літератури «Всесвіт».

Завдяки Вікторові Петровичу в Україні з'явився бестселер легендарного француза, одного з авторів Загальної декларації прав людини С.Есселя «Обурюйтесь!», проза Г.Шеро «Арія Вертера», публіцистика Д.Кон-Бендіта «А може, нам ліпше розпустити політичні партії!», твори видатного романтика Т.Готье «Роман мумії», «Ніч, дарована Клеопатрою», «Фантастичні оповідання», інші переклади.

Гість розповів, що книжку віршів Ж.-Л.Годо «Магнітне поле» презентував на батьківщині поета в Ніорі (Західна Франція), куди запросила влада цього міста.

У студентів особливе зацікавлення викликав роман «За-

ручники душі» письменниці Ж.Бенамер, який побачив світ у «Видавництві Старого Лева» за сприяння Амбасаді Франції в Україні. У творі йдеться про життя французького фоторепортера Етьєна після його ув'язнення арабськими фундаменталістами в одній із країн Близького Сходу. Відчуваються паралелі із сьогоденням нашої держави, адже багатьом українським воїнам, котрі потрапили в полон до росіян, після звільнення доводиться знову звикати до мирного життя, відчувачи при цьому психологічні труднощі. «Заручники душі» накреслюють шляхи до істинної свободи – тієї, яку вдається знайти лише тому, хто відкрив потаємне в самому собі. Студенти, котрі прочитали роман, були приємно вражені і самим твором, і перекладацькою майстерністю В.Мотрука. Зустріч із ним – велими цікава та пізнавальна. Ми ставили гостю чимало запитань і слухали вичерпні відповіді.

Віктор Петрович наголошував на необхідності читання виданих різних літературних жанрів, без чого, уважає, неможливо стати кваліфікованим журналістом.

Запам'яталася наведена цитата класика світової літератури Е.Золя: «Книжок ніколи не буває забагато, їх потрібно дедалі більше й більше. Бо саме книжками, а не мечем людство подолає брехню та несправедливість у світі, здобувши мир і братерство між народами». Із цією думкою неможливо не погодитись.

Лілія Гложик,
студентка
відділення журналістики.

Іванові Туряниці – 75!

25 лютого ювілейну дату народження зустрів Іван Туряниця – один із фундаторів інженерно-технічного факультету, кандидат фізико-математичних наук, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доцент кафедри приладобудування.

Із моменту заснування факультету в 1991 році й до сьогодні Іван Іванович трудився й трудиться на благо нашого університету. За довгу кар'єру зробив неабиякий внесок у розвиток вишу: працював завідувачем

кафедри, деканом рідного інженерно-технічного факультету (2005–2022 рр.), головою профкому викладачів і співробітників, а тепер продовжує бути добрим колегою та наставником для багатьох студентів.

Бажаємо ювіляру міцного здоров'я, родинного щастя, душевного спокою, матеріального статку й нових творчих звершень!

Із найкращими побажаннями імениннику колектив інженерно-технічного факультету.

Фото Наталії Толочко

Коли слава в обіймах із людяністю та фаховістю...

До 85-річчя одного зі знаних старійшин-випускників УжНУ

Коли йдеться про Андрія Андрійовича, то насамперед згадуємо всі його риси характеру, а також титули, якими володів і володіє наш ушлявлений земляк, що дозволяє його верифікувати справжнім видатним футболістом та спортивним діячем. Адже був основним воротарем київського «Динамо», гравцем ужгородських команд «Спартак», «Верховина» (розкрив себе не лише як голкіпер, а й нападник, ставши навіть видатним бомбардиром облцентрівської команди майстрів!), виступав за другу збірну СРСР, чвертьфіналіст Кубка Радянського Союзу, входив до першої шістки в номінації «Футболіст року в Україні». Крім того, 12 років очолював Федерацію футболу Закарпаття, трудився й на посаді технічного директора ФФЗ, був членом виконкому Федерації футболу України, 10 літ працював її делегатом та виконував обов'язки заступника голови комітету зі зв'язків із регіонами, відповідаючи за контакти з областями Західної України.

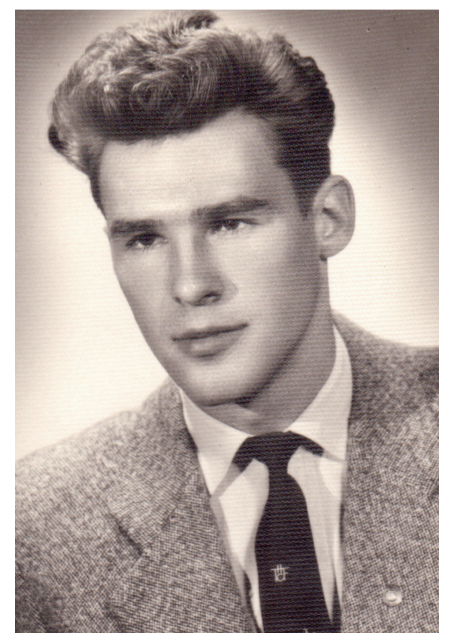
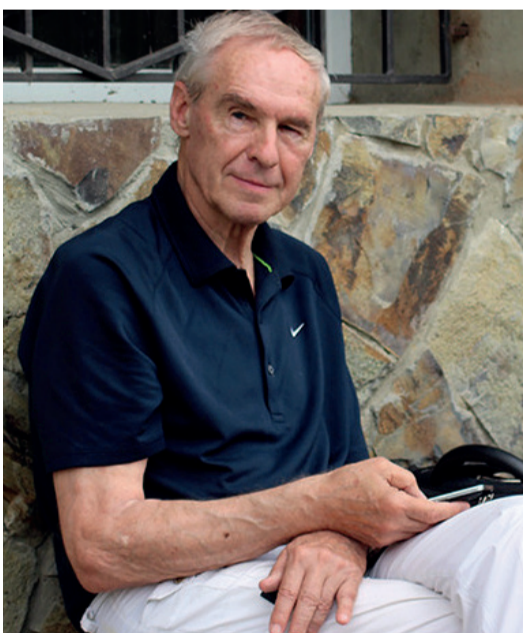
А ще наш ушлявлений земляк увійшов до символічної футбольної збірної Закарпаття всіх часів, став заслуженим працівником фізичної культури України, чверть століття прожив і пропрацював у Перечині, жителі якого заслужено підтримали

надання Андрієві Андрійовичу звання почесного громадянина міста. Адже там працював завідувачем відділу молоді та спорту райдержадміністрації, трудився на інженерних й інших посадах на виробництві. І звісно, нерозривно пов'язував себе з улюбленою грою, зокрема був творчим гравцем і тренером місцевого «Хіміка», який у 1960–1970 роках уважався однією з кращих команд області. Так, у 1967-ому цей ФК став чемпіоном області, у 1970 й 1979 рр. – срібним призером, у 1963 році виступав у фіналі Кубка Закарпаття, а в 1972-ому й 1979-ому виграв зазначений почесний трофей.

Андрія Андрійовича знають також як глибоко виховану, інтелігентну, освічену людину. Ці якості успадкував не лише від батьків, набув не тільки під час навчання в школі, а й коли вступив до Ужгородського, тоді ще державного, університету. Кожну лекцію ретельно конспектував, а тоді йшов грати у футбол. Одну сесію навіть склав на відмінно! Фізичне відділення фізико-математичного факультету закінчив у 1964 році. То був особливий період. Адже фах А.Гаваші здобував при фахівцях ядерної фізики. Її кафедру в УжДУ офіційно відкрили дещо пізніше, у 1969-ому. І наш університет увійшов до про-

відного квартету в Україні з досліджень у ядерній фізиці. Але відповідна робота вже тоді кипіла. Із періоду студентства майбутньому фахівцеві найбільше запам'яталися державні іспити й захист дипломної роботи. Її, до речі, захищав у структурі наукових дослідницьких інтересів ученого, організатора науки й педагога Володимира Шкоди-Ульянова, котрий входив до складу науковців, які розробляли атомну бомбу в СРСР. Андрій Андрійович згадує: «Дипломну роботу почали виконувати ще у вересні. Іноді засиджувалися до 23:00. Добре, що в мене були чудові педагогі-фізики, зокрема й учитель із цього предмета в школі».

Невеликий проміжок часу вчителював в Ужгороді. А ось переличана сторінка в трудовій біографії А.Гаваші розрослася на аж 25 років. Пра-

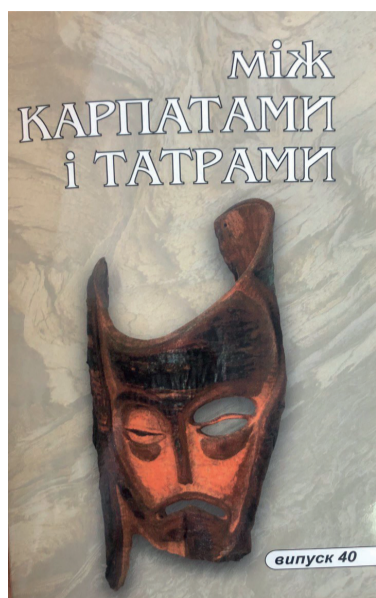

цював інженером-технологом, головним інженером соко-винного заводу, чію продукцію відправляли в різні куточки Радянського союзу, конструктором-машинобудівником на підприємстві «Стеатит», у системі облхарчпрому... І звичайно, продовження яскравої футбольної кар'єри, про яку ми всі чудово знаємо.

Усюди, де працював Андрій Андрійович, він був і залишається Людиною, фахівцем, організатором, запрограмованим на відповідальні та виважені кро-

ки, прийти на допомогу (одного разу навіть посприяв мені як майбутньому науковцю, не кажучи вже про численні цінні поради в галузі фізичної культури й спорту, у вирішенні складних буттєвих питань), підтримати й у горнілі сучасного складного життя не розвіяти за вітром ті чесноти, завдяки яким ми насамперед згадуємо в цей день справді патріарха та морального авторитета. Із роси та води Вам, шановний Андрію Андрійовичу!
Володимир Тарасюк,
«Погляд».

«Між Карпатами і Татрами»: «Чорт і лісоруб»

Черговий, 40-ий, випуск збірника «Між Карпатами і Татрами», який готує Тетяна Ліхтей, засновниця проекту, доцентка кафедри словацької філології, презентував новий твір – філософсько-реалістичну казку «Чорт і лісоруб» словацького прозаїка Петера Яроша. Її маємо українською завдяки Іванові Яцканину. Новели згаданого автора вже були представлені в зазначеній серії, переклад здійснював також І.Яцканин.

У пропонованому випуску незвично поєднано людський світ із містичною істотою. Опис подій дає нам змогу потрапити туди. Таким чином, ми відчуваємо кожен важливий момент разом із героями.

Казка відкриває перед нами завісу до історії про нещасливу людину. Зокрема, темою розповіді є прагнення щастя. Потрібно розуміти, що лише бажання недостатньо: необхідно вчасно докласти зусиль, інакше може настати момент, коли буде вже занадто пізно.

Загалом у серії «Між Карпатами і Татрами» ви знайдете чимало цікавих історій. Вони корисні насамперед тим, хто вивчає словацьку мову або хоче краще ознайомитися з літературою Словаччини та відкрити нових авторів. Завдяки мистецькому переглумаченню І.Яцканина ми знайомимося зі ще одним самобутнім твором П.Яроша. Пропонована казка повчальна для кожного, хоч і має трагічне завершення. Історію легко читати. Вона закарбується в серці й думках.

Кароліна Попович,
студентка
відділення журналістики.

Присвячений пам'яті Василя Німчука Побачив світ...

Довга й кропітка праця гріє результатом душу тих, хто трудився над укладанням ювілейного, 50-ого, випуску «Наукового вісника Ужгородського університету. Серія Філологія», присвяченого вшануванню пам'яті В.Німчука – члена-кореспондента Національної академії наук України, багаторічного директора Інституту української мови НАНУ, уродженця с. Довге, випускника українського відділення філологічного фа-

культету нашого університету.

До видання ввійшли 74 публікації. Автори – із Чехії, Словаччини, Угорщини, Хорватії, Грузії, Канади, а також із різних куточків України. «Проблематика статей – різноманітна й стосується тем, які досліджували свого часу Василь Німчук. Крім наукових статей, у віснику подано спогади вчених, котрі були колегами, учнями відомого науковця. Він підготував 6 докторів філологічних наук та кілька десятків кандидатів

наук», – мовить професор, завідувач кафедри української мови Наталя Венжинович, яка особливо опікувалася виходом у світ цього збірника.

Наклад – 150 примірників. Їх уже надіслали авторам до різних куточків України та за кордон. Із друкованим варіантом можна ознайомитися в Науковій бібліотеці УжНУ. У вільному доступі – й електронний (за QR-кодом).

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Ярослав Кіт: «Неможливо без історії, мови, традицій формувати патріотизм і національну свідомість»

Чи міркували ви колись, наскільки питання актуальності бібліотек важливе в XXI столітті? Розвиток духовності, моралі та знань; пам'ятки про історію рідної країни, краю зокрема... Нещодавно мені випала нагода поспілкуватися з одним із фінансистів бібліотек нашого вишу (і не тільки). Ярослав Кіт, керівник проекту підтримки Української культури «Smithsonian Cultural rescue initiative».

– Розкажіть трішки про себе...

– Народився у Львові 1978 року. Навчався у ЛНУ імені Івана Франка на історичному факультеті. Продовжив здобувати освіту в Польщі, а саме в Люблінському, Вроцлавському та Варшавському університетах, на факультеті управління, захистив докторат із міжнародних відносин у Німеччині.

– У чому особливість Вашої діяльності?

– Упродовж багатьох років працював у сфері науки, освіти й культури. Реалізував десятки різноманітних проектів, зокрема спрямованих на підтримку культурно-просвітницьких ініціатив в Україні. Із листопада 2022 до липня 2023-ого є керівником проекту у Варшавській філії Фонду Костюшка (США). Зараз очолюю Європейський відділ Інституту Глобальної і регіональної аналітики.

– Як Ви почали співпрацювати із закарпатськими бібліотеками й не тільки?

– Проект підтримки української культури, який ініціював Фонд Костюшка за фінансової підтримки Смітсонівської інституції («Smithsonian Institution (USA)»), розпочато в квітні 2022 року у Вашингтоні та Нью-Йорку. Метою проекту є

підтримка бібліотек і музеїв в Україні, які перебувають у кризовому стані внаслідок повномасштабної агресії росії. Ми почали аналізувати потреби українських інституцій і придбання обладнання від листопада 2022. До липня цього року закуплено устаткування для 39 установ на загальну суму 6,5 млн грн.

– Як визначаєте, які проекти в бібліотеці заслуговують Вашої підтримки?

– Насамперед якщо інституція звертається до нас із короткою заявкою на допомогу, то оцінюємо її на предмет кваліфікації виділення допомоги. Тут важливими є географічний фактор (близькість до лінії фронту), стан фондів унаслідок бомбардувань чи відімкнення електроенергії. Відтак я контактував із представниками бібліотек, щоб з'ясувати подробиці, просив надіслати фото ушкоджень. Важливо є верифікація правомірності надання адресної допомоги й гарантія функціонування відповідного обладнання на місці. Наприклад, були спроби отримати устаткування для районних і обласних відділів культури в адміністраціях або ж прохання надати грошову допомогу й розпорядитися коштами на власний розсуд. Звичайно, такі звернення ми не підтримуємо.

– Яких результатів прагнете досягнути, фінансуючи бібліотеки?

– Очевидним є факт значного недофінансування сфер науки й культури в Україні впродовж усього періоду війни. Із 2014 року. На щастя, у Польщі та США розуміння важливості культури для відбудови України є значним. Неможливо без істо-

рії, мови, традицій формувати патріотизм і національну свідомість. Шкода, що цей факт лише тепер виявився таким, який буде єдиним у нашому суспільстві. Бібліотеки ж є частиною середовища, де зберігаються душа, культура, надбання поколінь. Невже ж не зрозуміло, чому агресори бомбардують книгозбірні, музеї, школи? Тобто руйнують можливість навчатися, розвиватися, а отже, і жити! Наша ж мета – зберегти бібліотечні фонди й зробити їх доступними для читачів. Якщо потрібно спеціалізовані меблі чи папки для зберігання, осушувачі чи зволожувачі, електрогенератори й лампи, то все це купуємо в країнах ЄС і адресно доставляємо до України.

– Які конкретні ініціативи у сферах освіти та культури Ви б хотіли підтримати?

– Ми вже підтримали бібліотеки й культурні центри у вишах Харкова, Києва, Умані, Одеси, Львова. Звичайно, у Харкові та Києві після ракетних ударів корпуси бібліотек потребують багато чого. І не лише обладнання. Там слід відремонтувати приміщення, перекрити дахи. Але, виявилось, що є такі потреби, як генерувальні електростанції на сонячних батареях чи професійні сканери для оцифрування цінних надбань культури. Ми підтримали відповідні запити.

– Якою бачите взаємодію між вашою підтримкою та досягненнями університетських бібліотек?

– Нині очевидним є факт, що ці бібліотеки, які отримали від нас підтримку, можуть легше пережити зими. Адаже генератори, обігрівачі, стелажі, зволожувачі – необхідні елементи

для застосування за надзвичайних ситуацій. А ноутбуки й сканери стануть корисними для оцифрування експонатів і промощі української культури. Мушу зазначити ще дещо: багато бібліотек стали осередками культурного життя в містах, особливо в період відімкнень електроенергії. Такі осередки успішно діють у Полтаві, Запоріжжі, Одесі.

– Які виклики в розвитку університетських бібліотек?

– Після докладного аналізу ситуації відзначу декілька важливих моментів. Передусім це – кадрова проблема. Багато працівників перемістилося в межах України, частина виїхала за кордон, і на жаль, багато хто найближчими роками не повернеться. Крім того, із-поміж готових трудитися в книгозбірні – молоді вкрай мало. Звичайно, тут потрібна комплексна програма стимулювання кадрового потенціалу бібліотек. Про фінансування говорять, напевно, усі. Ми, власне, і придбали те, що складно дістати за бюджетні кошти. У деяких книгозбірнях заплановані кошти перекидали на термінові ремонти гуртожитків і забезпечення навчального процесу. Обирали пріоритети. Натомість бібліотеки в інших університетах стали місцями зберігання фондів із Півдня та Сходу. Вони налаго-

дили ефективну співпрацю (і це дуже тішить!) між собою. Ідеться про солідарність і взаємодопомогу. Відзначу нестачу вмінь частини чинних керівників шукати зовнішні ресурси для функціонування закладів. Тут потрібні навчання щодо фаундрейзінгу, подання на гранти. У межах нашої програми підтримки я намагався пояснити основи пошуку ресурсів та оформлення заявок і побачив позитивні результати.

Для альма-матер, як і для всієї держави, важливо, щоб сфери науки й культури процвітали, зміцнювалися навіть під час воєнного стану. Дякуємо українцям, котрі навіть за кордоном усіма силами допомагають Батьківщині.

Катерина Жеребак,
студентка
відділення журналістики.

Цифрові генії

Як студенти-програмісти завойовують соцмережі

Другокурсники спеціальності «Комп'ютерна інженерія» торік у вересні почали активно розвивати свої TikTok, YouTube, Instagram спеціальності. І за короткий час відео набрали мільйон переглядів. Про створення, ідеї, хейт та плани розповіли контент-мейкери Вікторія Надь, Мирослав Карляк і головна редакторка, викладачка Анна Олегівна.

– Завдяки кому ви розпочали створення матеріалу в TikTok та інших соцмережах?

– Зініціювала наша викладачка Анна Олегівна: «Були засідання кафедри й розмова, що потрібно якось просувати себе за межами фейсбуку, тому що це не наша цільова аудиторія – нам потрібні школярі, а там зареєстровані переважно їхні батьки, тому вирішила запропонувати нашим активним студентам ідею вести TikTok, яку вони й підтримали».

– І як теми обираєте для відео?

– На початку запозичували

тренди, музику, але змінювали текст, а потім уже почали придумувати своє. Та зараз у нас багато унікальних відео, які теж хтось зичить для своїх акаунтів.

– Як привертаєте увагу аудиторії?

– Спочатку ми просто викладали відео, стежили за коментарями, хто найбільше сподобався, і почали пропонувати цим людям головні ролі. Також стараємося знімати життєві кадри – на них аудиторія реагує краще.

– А якщо не вдається, ба навіть хтось хейтить?

– Здається, хейт є завжди й усюди, проте в нас він більший на рівні гендерно стереотипних тем. До прикладу, коли Вікторія зняла відео під час навчання, хлопці, котрі не звикли до цього, кажуть: «То – щонайбільше офісна працівниця», і в нас мета – розвіювати хибну думку. Зазвичай ми ігноруємо таких людей або сперечаємося з ними, однак у жодному разі не блокуємо.

– Ваші колеги з розумінням сприймають вашу активність на різних платформах?

– Значна кількість студентів та викладачів позитивно відгукнулися про контент і підтримують нас.

– І так ви досягли свого першого 1000000 переглядів...

– Ми були неймовірно вражені, тому що залетіло випадкове, незаплановане відео – на велику кількість переглядів не сподівалися. Помітили: найбільше просуються спонтанні відео, без очевидних очікувань.

– Ви плануєте розвивати TikTok?

– Так. Сподіваємося, це вплине на вибір майбутніх абітурієнтів і вони для навчання оберуть нашу кафедру. У такий спосіб хочемо ще й розвіяти міф про нудність нашої спеціальності не лише для хлопців, а й для дівчат.

– І на завершення розмови: як ви знаходите золоту середину між навчанням та створенням контенту?

– Звучить компромативно, але ми знімаємо на перервах та після пар. Переважно обираємо якийсь день, щоб усі могли зібратись і створювати контент. Зустрічаємось у кав'ярні, на ковзанці, в інших місцях за межами університету, аби відео не набридало, не було одноманітним.

Бажаємо нашим неймовірним студентам-програмістам подальшого творчого успіху й натхнення для створення захопливого контенту! Нехай креативність завжди веде до нових вершин у світі соціальних мереж.

Лілія Гложик,
студентка
відділення журналістики.

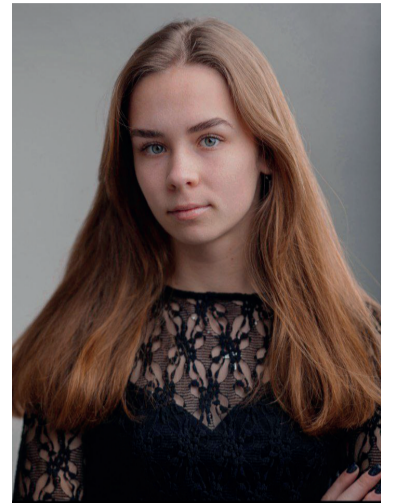
Наша студентка сріблясто засяяла в міжнародному конкурсі «ICPC ALgo Queen 2024»

Віш знову дивує досягненнями в різних сферах. Тепер відзначився успіхом призерки Анастасії Товтин, студентки факультету інформаційних технологій, котра посіла друге місце на конкурсі «ICPC ALgo Queen-The Girls Programming Cup 2024». Це – змагання зі спортивного програмування, які проводять для учениць та студенток з усього світу. Слід було написати програмний код, що вирішить запропоновані авторами математичні або логічні задачі. Реєстрація та участь відбувались онлайн.

Перед тим, як випробувати свої сили й розум, юна переможниця займалася спортивним програмуванням уже третій рік. А позмагатися запропонували її тренери та викладачі кафедри інформаційних управляючих систем та технологій: професор Олександр Міща (завідувач) та Сергій Вапнічний.

«ICPC ALgo Queen-The Girls Programming Cup 2024» складався з трьох етапів, кожен із яких тривав чотири години. Потрібно було виконати 5-7 окремих завдань. Відтак з'являлася таблиця live-результатів. Після закінчення конкурсу лауреатка УжНУ неабияк зраділа підсумковому місцю.

Керівники та батьки студентки вірили, що вона посіде призове місце, бо займалася тим, що їй подобається. Вибір спе-

ціальності припав на ФІТ, а саме спеціальність 122 «Комп'ютерна наука» саме через те, що «студенти факультету є багатократними призерами міжнародних змагань із програмування, із багатьма я знайома. Оскільки хотіла продовжити опановувати програмування й моїм тренером був Сергій Дмитрович, то для вступу обрала відповідну спеціальність. Своім рішенням задоволена», – зазначила переможниця.

Вітаємо Анастасію зі срібним успіхом, шлях до якого завжди є важким. Нехай ця перемога в житті буде не останньою, а лише однією з багатьох.

Мирослава Глагола,
студентка
відділення журналістики.

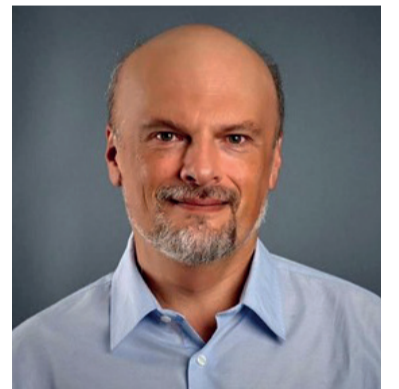
«Комплекснозначні нейромережі. Deep learning» в УжНУ!

Ідея народилася на кафедрі системного аналізу після вдалих подібних курсів для ужнівців від Ігоря Айзенберга – професора та керманіча кафедри комп'ютерних наук Манхеттенського коледжу, випускника й колишнього викладача УжНУ.

Колеги запропонували фахівцеві прочитати курс «Комплекснозначні нейромережі. Deep learning», і професор Айзенберг погодився: «Навантаження, звичайно, але приємно це робити. Я погодився саме з огляду на чудову волонтерську роботу, з одного боку. А з іншого, мені просто приємно з різних причин. Приємно читати лекції студентам рідного університету, у якому навчався. Приємно читати лекції українським студентам. Приємно робити щось корисне для України саме тепер».

На курсі студенти дізнаються про комплекснозначні нейромережі, за допомогою яких можна вирішувати надскладні прикладні задачі, із якими важко впоратися мозку чи ШІ. «Наприклад, якщо ви хочете прогнозувати, де розміщувати вентилятори для електростанції, то вам необхідно спрогнозувати напрям, куди дую вітер. Щоб обрати місце, де це все побудувати, потрібно детально вивчити напрямок руху повітря. Це й можна зробити за допомогою комплексних чисел у нейромережі», – зазначив І.Айзенберг.

Лекції доступні не лише для магістрів, а й для інших студентів. Курс має ознайомлювальний

характер із комплексними та іншими видами нейромереж, принципами їхньої роботи. Проте необхідно мати деякі знання, щоб його опанувати. «Усе ж потрібно знати математику на певному рівні, щоб сприймати цей курс. Особливо з матаналізу, дискретної математики, алгебри. Бажаними є й уміння програмувати, аби виконувати лабораторні й використовувати нейромережі не як «чорні скриньки», а з розумінням того, що і як вони роблять», – говорить пан Ігор.

Лекції триватимуть упродовж другого семестру онлайн за київським часом. Із тих, що залишилися:

8 березня, 21:00–22:15;
19 березня, 20:00–21:15;
26 березня, 20:00–21:15;
5 квітня, 21:00–22:15;
9 квітня, 21:00–22:15;
16 квітня, 21:00–22:15;
23 квітня, 21:00–22:15;
30 квітня, 21:00–22:15.

Марія Бондаренко,
студентка
відділення журналістики.

Слова вільної думки

На літературному вечорі з участю представників УжНУ

Рядки віршів мають унікальну силу творити, виявляти почуття, передавати глибину думок. Можуть надихати, збагачувати душу, відкривати нові перспективи, допомагати людям зрозуміти себе. Писати вірші – і про здатність вилити душу на папір. Цю здібність продемонстрували студенти УжНУ на літературному вечорі в Закарпатському обласному палаці дитячої та юнацької творчості «ПАДІОН».

Кожен охочий прочитав свою поезію на сцені. Таку змогу, зокрема, реалізували Михайло Коштура (філфак), Віктор Пилипчук (ФСН), Іван Титичко (ПФК) та інші. Організували захід насамперед для допомоги військовим, тому перед входом до концертного залу гості могли задонатити.

Віршем Андрія Любки захід відкрив Михайло Рошко, письменник, декан факультету іноземної філології УжНУ. Розповів також про свою діяльність, згадав цікаві історії із життя, говорив і про збірку «Джинсове покоління».

Максим Галашко, другокурсник філологічного факультету, потішив піснею «Забери» С.Бабкіна, яку виконав на гітарі. А вже потім полилися нотки душевної лірики. Більшість читала про любов, будучи закоханими підлітками. Студенти на сцені

змогли передати ці емоції, поділитися тим, що дійсно хвилює.

Під час невеликої перерви ведучі-організатори взяли декілька коментарів із залу, розвеселили глядачів і в такий спосіб підготували до другої частини літературного вечора.

Не обійшлося й без віршів про війну та про бажання миру: «У нашому місті життя без війни...», «Україна моя», «Мій тато – герой», «В полум'ї війни і згарищ», «Герой» – викладений сон у вірші, тому слухати його було неймовірно цікаво. Настрою вечору додали й пісні «На небі» (із репертуару «Океану Ельзи») та «Хто, як не ти».

Студентка, яка читала вірш В.Симоненка «Дотліває холод мій у ватрі», каже, що обрала цю поезію тому, що вона надихає: «Коли слухаєш її – час безцінний. І поки існуєш – треба кохати, цінувати кожен мить». А часниці,

котра читала свій вірш, зазначила: «Написала його за місяця до літвечора, довго готувалася й сьогодні задекламувала».

Кожному припало до душі щось своє. Одній зі здобувачок фаху, до прикладу, сподобалася поезія про маленьку дівчинку. Дехто їхав за майже 100 км, але запевнив: захід того вартий.

Справді, літературний вечір дав змогу насолодитися творчістю, заспокоїтися та впорядкувати думки. Кожен старався: ведучі-організатори, декламатори, співиці, глядачі. Разом усі створили чудову атмосферу. Вечір завершили цитатою Т.Шевченка: «Кохайтеся чорнобриві, та не з москалями», що виражає національну самосвідомість і підтримку власної культури, а це нині є надважливим для українців.

Анастасія Савко,
студентка
відділення журналістики.

Ужнівці – у фінальній четвірці!

Для волейбольного клубу УжНУ 5 тур першої ліги чемпіонату України був важким, вирішальним і виявився напрочуд удалішим, ніж минулий. Уже в першій грі з рахунком 3:0 наші спортсмени переграла київський ВК «НУФВСУ». Усі 3 сету команди були ледь не рівні за очками, проте вдалі подачі та блоки не залишили шансу столичним суперникам. Цього разу з гравцями нашого закладу виступав і їхній наставник Михайло Скукіс, котрий не тільки вмів керував підопічними на майданчику, а й доклав вагомих особистих зусиль, що в підсумку й привело до перемоги.

Наступного дня ужнівці знову зустрілися з киянами, цього разу із ВК «НУБІП УКРАЇНИ», які очолювали таблицю від початку турніру. Матч був ще важчим, а в 2 сеті конкуренти зуміли на певний час обійти ужгородців у рахунку, але закарпатці, налаштовані на перемогу, рішуче та вдало подачі та блоки не залишили шансу столичним суперникам. Цього разу з гравцями нашого закладу виступав і їхній наставник Михайло Скукіс, котрий не тільки вмів керував підопічними на майданчику, а й доклав вагомих особистих зусиль, що в підсумку й привело до перемоги.

Максим Костик,
студент
відділення журналістики.

Усі філологи «душні»

та інші стереотипи про один із найстаріших факультетів

Філологія – наука скрупульозна, вимагає знань, правил і уваги. Щонайменше чотири роки її вивчення не можуть не вплинути на особистість. Проте чи це робить людину «душною», яка всім дратує зауваженнями?

Крім знань, здобувачі мовного фаху мають змогу стати впевненішими, комунікабельнішими, розширити коло спілкування, знайти нових друзів. Тож думка, що філологи замкнуті й відсторонені, максимально далека від істини.

«Після вступу на філологічний факультет я став відкритішим до спілкування. У житті з'явилось більше знайомих, легше вирішую певні проблеми, маю нових друзів», – поділився враженнями Максиміліан Бабинець, студент відділення журналістики.

Це – правда, що філологи чимало часу проводять за книжками, зокрема підручниками, але йдеться не лише про кількість, а й про вміння фільтрувати інформацію. «Однозначно, фактчекінг посідає вагомий місце в професійній діяльності. Перевіряю новини, де тільки можна», – зізнається Віталіна Павленко, студентка відділення журналістики.

Хоч філологи й схильні вправляти інших, але це – не

для того, щоб образити, а для того, аби допомогти покращити рівень української. До того ж не всі так ображає, а навіть викликає гордість всупереч стереотипам.

«Так, іноді є таке. Можу виправити людину в спілкуванні. Буває, що це когось дуже дратує, тож починає обурюватися, аби не робила такого. Але й трапляється, що співрозмовники не проти виправлень, бо хочуть правильно розмовляти українською мовою», – зазначає Емілія Ур, студентка, котра опановує ОП «Українська мова і література. Зарубіжна література». «Батьки пишуться, що я вивчаю та дедалі краще знаю українську мову, близькі друзі іноді сміються, а, трапляється, злятаються», – розповіла студентка Дарина Росоха (СО «Українська мова і література» зі знанням англійської мови та літератури).

Загалом упередження спокусливі. Значно простіше розділити все на чорне й біле, ніж пізнати самому. Проте, довіряючи стереотипам, можна не помітити прекрасних людей, які могли б стати вашими друзями чи коханими. Тому вирішуйте самі та не вірте байкам.

Марія Бондаренко,
студентка
відділення журналістики.

Шевченківський погляд у майбутнє

Фото: viche.ck.ua

Цьогоріч маємо 210-у річницю з дня народження митця, поета, прозаїка, публіциста, художника, літературного критика, яскравого представника українського національного руху, члена Кирило-Мефодіївського братства, а також академіка Імператорської академії мистецтв Тараса Шевченка. Хоч народився в маленькому Моринцях, дитинство провів у також маленькому селі Керелівка (до речі, назва походить від сільськогосподарського інструменту, схожого на граблі – «керели»), проте став великим, знаним на весь світ.

Кобзареві успіхи привертала увагу багатьох товариств і потрібних людей. Перебування в колі художників та письменників, із літературно-мистецьким світом, участь у гуртках та літературно-музичних вечорах сприяли світоглядному зростанню, відкривали нові дари в митця. Тараса Григоровича

друкували у відомих на той час альманахах «Хата», «Ластівка», «Молодик», у журналі «Основа» тощо. Була в Т.Шевченка й публіцистика. Невелика за кількістю творів, але така ж потужна й патріотична, як і поезія.

У 1860 році Кобзаря визнали академіком із гравіювання по міді. У його арсеналі – також матеріали словникового та фольклорного характеру. Але наймогутніше творчий талант розкрився в поезії. Кожен її рядок переживає свої час, біль та страх. Автор гостро відчував усе, про що писав. Твори як пророцтво дійшли до нашого покоління. Зокрема, і в ставленні до росії (чию «братерську любов» особливо відчуваємо сьогодні), як ось у рядках...

По закону апостола
Ви любите брата!
Суєслови, лицеміри,
Господом прокляті!
Ви любите на братові
Шкуру, а не душу!

Та й лупите по закону
Дочці на козушок,
Байстрюкові на придане,
Жінці на патинки.
Собі ж на те, що не знають
Ні діти, ні жінка!

(«Кавказ»).

Або ж задумаємось, як про-роче звучать рядки, у яких ідеться про те, що правда й Україна перемаже, а росія згине. Потрібно тільки вірити!

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі!
(«І Архімед і Галілей»).

Тож...

Наша думка, наша пісня
Не вмере, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!

(«До Основ'яненка»).

Якщо раніше в школах змушували вивчати твори Шевченка, то нині, навпаки, ми хочемо більше пізнати його. Давно закінчивши школу, любимо, читаємо й аналізуємо твори Кобзаря.

Олесь Гончар писав: «Шевченко – приклад того, як багато може зробити людина навіть одна-єдина, якщо вона творча, якщо духом незламна, якщо вона безоглядно віддана своєму народові, передовим устремлінням епохи». Із цим варто погодитися.

Юліанна Шестак,
студентка
відділення журналістики
(заочна форма навчання).

Наталія Мага: і чотири «золота» на додачу!

У Коломії на чемпіонаті України з пауерліфтингу змагалися юніорки (U-23). Відрадно: від нашого обласного центру виступала представниця ФСТ «Динамо», цьогорічна випускниця УжНУ, магістерка факультету здоров'я та фізичного виховання Наталія Мага. Вона успішно виконала всі дев'ять підходів до штанги. Зокрема, із сумою триборства 390 кг стала чемпіонкою України у ваговій категорії до 57 кг, випередивши срібну призерку на 147,5 кг.

Також спортсменка визмала золоті медалі в кожній вправі: присіданні (152,5 кг), жимі лежачи (90 кг) і тязі (147,5 кг). Крім того, результат Наталії на 12,5 кг вищий від чемпіонки цих змагань серед жінок.

Дівчина отримала найбільшу кількість нагород із закарпатців.

А за підсумками виступу зможе представляти Україну на чемпіонатах Європи та світу з пауерліфтингу (ці змагання відбудуться в Люксембурзі й на Мальті в травні й серпні відповідно). Про це розповів

голова обласної федерації пауерліфтингу, а також старший викладач кафедри фізичного виховання Андрій Федорішко.

Юлія Скіра,
студентка
відділення журналістики.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

АНЕКДОТИ

Про каву...

– Офіціанте! У мене в чашці тріщина!

– Ось бачите, яка міцна кавка!

***

Друзі, не пийте на роботі

каву! Я ось випила й до обіду на роботі не могла ніяк заснути...

***

– Кохана, тобі каву в ліжко?

– Ні... Цього разу в чашку...

***

Вирішив поставити художній фільм на паузу. Пішов за кавою. Так позбувся роботи в кінотеатрі...

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 527. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 05.03.24. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52–27–37, 067–350–17–94. Наклад – 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальний за випуск номера: В.Ю.Тарасюк.

Головний редактор:
В.Ю.Тарасюк.

Художній редактор:
С.Ю.Скиба.

Коректор:
М.Б.Гараздій.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.